

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
1.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2022/13
Toplantı Tarihi/Sayısı : 15.2.2022/9
Karar Numarası : 2022/112
Başvuran : N. V.
: N. V.
Başvuran Vekili : Av. Y. E.
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : -
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURU KONUSU

1. Başvuru, yaşama hakkının ihlal edildiği ve etkin soruşturma yapılmadığı iddialarına ilişkindir.

II. BAŞVURANIN İDDİA VE TALEPLERİ

2. Başvuran N. V. ve N. V. adına vekilleri tarafından yapılan başvuruda, 22.10.2020 tarihinde başvuranların oğlu E. V.'nin de içinde bulunduğu Ö. V.'nin sevk ve idaresindeki araç seyir halinde iken, terör operasyonlarına giden jandarma birlikleri ve güvenlik unsurları tarafından hukuka aykırı bir şekilde araca ateş açıldığını, oğulları E. V.'nin hayatını kaybettiğini, Ö. V.'nin ise yaralandığını; Ö. V.'nin olayla ilgili olarak alınan ifadesinde, terör operasyonuna giden araçları görünce yavaşladığı ve araçlara yol verdiği, 6 adet minibüsü geçtikten sonra kendilerine arkadan ateş açıldığını, mermilerden kaçmak için hızlı hareket ettiği, en sonda duran araçta bulunan kişinin dur ihtarında bulunmadan aracın sağ ön tarafına ateş açtığı şeklinde beyanda bulunduğunu; olay hakkında Bingöl Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından 2021/... numaralı soruşturma açıldığını, yapılan soruşturmada bu ifadelerin dikkate alınmadığını, diğer delillerin toplanmadığını, soruşturma sonucunda bir kısım şüpheliler hakkında kovuşturmaya yer olmadığına dair karar verildiğini, karara karşı yaptıkları itiraz başvurusunun reddedildiğini, sonrasında Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunduğu, şüphelilerden Ö. K. hakkında ise Bingöl 1. Ağır Ceza Mahkemesinde 2021/... Esas sayılı dosyada taksirle ölüme ve yaralanmaya sebep olma suçundan kamu davası açıldığını, olaya karışan kolluk personeli hakkında etkin bir disiplin soruşturması yürütülmediğini, yeteri kadar araştırma yapılmadan ve ileri sürülen hususların hiçbiri değerlendirilmeden yapılan disiplin soruşturması sonucunda ise Ö. K. ve R. U.'ya 7068 sayılı Genel Kolluk Disiplin Hükümleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabul Edilmesine Dair Kanun'un "disiplin cezası verilecek fiiller" başlıklı 8'inci maddesinde yer alan "amir ve üstlerine iletilmesi gereken olay bilgi ve emirleri zamanında iletmemek" fiilinin gerçekleştiği gerekçesiyle ve aynı Kanun'un "Takdir hakkının kullanımı" başlıklı 6'ncı maddesinin 3'üncü fıkrasının (e) bendine göre daha önceki disiplin durumları da göz önüne alınarak alt sınır olan kınama cezası verildiğini ve bu disiplin soruşturmasında da şüphelilerin cezasız kaldığını, yaşanan olaylarda adil yargılanma ve yaşam hakkının ihlal edildiğini iddia ederek etkin bir soruşturma ve kovuşturma yürütülmesini, olayın araştırılması için özel bir komisyon kurulmasını, olaya karışan kişilerin hem disiplin soruşturması hem de ceza yargılaması neticesinde cezalandırılması için gereğinin yapılmasını talep etmektedir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

3. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi: "Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır." hükmünü haizdir.

4. Anayasa'nın "Mahkemelerin bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesine göre: "Hâkimler, görevlerinde

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanî kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hâkimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz. (...) ”

5. 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun “Amaç ve kapsam” başlıklı 1'inci maddesinde: *"Bu Kanunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmek ve bu konuda ulusal önleme mekanizması görevini yerine getirmek üzere Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ilişkin esasların düzenlenmesidir.”* denmektedir.

6. Mezkûr Kanun'un 9'uncu maddesinde: *" (...) f) İnsan hakları ihlallerini resen incelemek araştırmak karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; g) Ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek; (...) i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek (...)"* Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

7. Mezkûr Kanun'un “Başvurular” başlıklı 17'nci maddesinde: *"(4) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz. (9) İşleme konulamayacak başvurular ve gerekçeli kabul edilmezlik kararları ile başvuruya ilişkin diğer usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.”* hükmü yer almaktadır.

8. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in “Başvuru konusu teşkil etmeyecek işlem ve kararlar” başlıklı 40'inci maddesinde: *"(1) Yasama ve yargı yetkilerinin kullanılmasına ilişkin işlemler, Hâkimler ve Savcılar Kurulu kararları ile Anayasanın yargı denetimi dışında bıraktığı işlemler başvurunun konusu olamaz.”* ifadesi yer almaktadır.

9. Söz konusu Yönetmelik'in “Ön incelemenin yapılması” başlıklı 48'inci maddesi: *"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, ... ç) Yargı organlarında görülmekte olan veya yargı organlarında karara bağlanmış uyuşmazlıklara ilişkin olup olmadığı, (...) yönlerinden incelenir.”* hükmünü haizdir.

10. Mezkûr Yönetmelik'in “Gerekçeli kabul edilmezlik kararı” başlıklı 67'nci maddesi: *"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinin kaynağın bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurularla ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48 inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.”* şeklindedir.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

11. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı, insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

12. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

13. Başvuranların oğlu E. V. 'nin araçla seyir halinde iken, terör operasyonlarına giden jandarma birlikleri ve güvenlik unsurları tarafından ateş açılması sonucunda hayatını kaybetmesi, Ö. V. 'nin ise yaralanmasıyla ilgili olarak şüphelilerden bir kısmı için Bingöl Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından yapılan soruşturma sonucunda

kovuşturmayaya yer olmadığına dair karar verildiği, karara karşı yapılan itirazın reddedilmesi üzerine, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunduğu ve yargılamanın halen devam devam ettiği, olaya karışan diğer şüpheliler hakkında Bingöl 1. Ağır Ceza Mahkemesinin 2021/... Esas sayılı dosyasında taksirle ölüme ve yaralanmaya sebep olma suçundan açılan kamu davasında yargılamanın devam ettiği, olaya karışan kolluk personeli hakkında disiplin soruşturması yapıldığı ve ceza verildiği, böylelikle iddiaların adli ve idari makamlara intikal ettiği, Anayasa Mahkemesinde de yargısal denetimin devam ettiği anlaşılmaktadır.

14. Anayasa'nın 9'uncu ve 138'inci maddelerinde; yargı yetkisinin münhasıran mahkemelerin uhdesinde olduğu ve bu yetkinin kullanılmasıyla ilgili hiçbir organ, makam, merci veya kişinin mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremeyeceği, tavsiye ve telkinde bulunamayacağı hükme bağlanmıştır.

15. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 17'nci maddesinde, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemlerin başvuru konusu olamayacağı, Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'te ise, yargı yetkisinin kullanılmasına ilişkin işlemler ile yargı organlarında görülmekte olan uyuşmazlıkların Kurumun görev alanına girmeyeceği düzenlenmiştir.

16. Başvuranın iddiaları yukarıda yer alan mevzuat hükümleri ile birlikte ele alındığında, iddiaların bir kısmının yargı organlarında görülmekte olduğu bir kısmının da yargı organlarınca karara bağlanmış olduğu, 6701 sayılı Kanun'un 17'nci maddesinin dördüncü fıkrası ve Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 40'ıncı maddesi gereği başvuru konusu teşkil etmeyecek işlemler arasında yer alan başvurunun inceleme şartlarını taşımadığı ve bu nedenle kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,
2. Kararın başvurana tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 15.02.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU

Daire Başkanı

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK

Üye

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ

Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN

Üye

e-onaylıdır

Ünal SADE

Üye